

той час, як під останньою розуміють створення однакових умов господарювання для економічних суб'єктів.

4. Прозорість. Податковий кодекс має бути чітко визначеним, простим і зрозумілим для платників податків. Для залучення інвестицій особливо важливим є стабільне податкове законодавство. Після прийняття певних законів оподаткування внесення до них змін потрібно мінімізувати. Якщо на період реформи зміни заплановані, то платники повинні знати наперед, як вони можуть впливати на рішення щодо виробництва та споживання. Крім цього, проста, прозора система оподаткування є легкою для управління та контролю.

5. Обґрунтований загальний рівень оподаткування. Існує обмеження величини, яку може вилучати уряд у вигляді податків. Навіть за умови виконання всіх згаданих вище критеріїв, надто високе податкове навантаження підриває ефективність системи, сприяючи ухиленню від сплати податків та спотворюючи структуру відносних цін в економіці. Податковий тягар може визначатися як відношенням податкових надходжень до ВВП, яке у різних країнах є різним. Прийнятний рівень залежить від суспільного вибору та економічної ситуації в країні.

Література

- 1. Кейнс Дж.** Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс. – М. : Изд-во "Прогресс", 1978. – 548 с.
- 2. Корнаи Я.** Путь к свободной экономике / Я. Корнаи. – М. : Изд-во "Экономика", 1990. – 384 с.
- 3. Рикардо Д.** Начало политической экономии и налогового обложения / Д. Рикардо : пер. с англ. – Соч., Т. 1. – М. : Изд-во "Госполитиздат", 1955. – С. 50-120.
- 4. Селигмен Б.** Основные течения современной экономической мысли. – М. : Изд-во "Прогресс", 1968. – 425 с.
- 5. Смит А.** Исследование о природе и причинах богатства народов / Б. Селигмен. – М. : Соцэкгиз, 1962. – Кн. 5. – 684 с.
- 6. Суторміна В.М.** Держава – податки – бізнес: (із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки) / Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. – К. : Вид-во "Либідь", 1992. – 328 с.

УДК 338.43.01.02.075

*Проф. Є.Й. Майовець, д-р екон. наук;
аспір. Н.В. Білецька – Львівський НУ ім. Івана Франка*

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ УКРАЇНИ

Здійснено аналіз проблем інформаційного забезпечення державного управління аграрним сектором. Визначено суть інформації та потребу її трансформацій в аграрному секторі. Встановлено, що ефективне державне управління неможливе без налагодженої системи збирання і опрацювання інформації на всіх рівнях. Проблема інформаційного забезпечення є надзвичайно важливою і потребує створення комплексної програми дій, яка повинна об'єднати всі нормативні акти, прийняті до цього моменту та містити заходи їх реалізації.

Ключові слова: інформація, управління, державне регулювання, інфраструктура.

*Assoc. prof. Ye.Yo. Mayovec';
post-graduate N.V. Bilec'ka – L'viv NU named after Ivan Franko*

The role of informative providing of the state administration to agrarian sector of Ukraine

At the article the problems of informative providing of the state administration to agrarian sector of Ukraine are analyzed. The essence of information and its necessity are certain at the present stage of transformations in agrarian sector of Ukraine. It is set that effective state administration impossible without the adjusted system collection and working of information on all levels. A problem of the informative providing is extraordinarily important and needs creation of the complex program of actions, which must unite all normative acts, accepted to this moment and to include the measures of their realization.

Keywords: information, management, state administration, infrastructure.

У сучасному постіндустріальному суспільстві інформація є не лише елементом економічної системи, рушієм структурних перетворень, але й важелем ефективного державного управління. Аграрний сектор не може успішно розвиватись за наявності обмеженого інформаційного поля та недосконалої організації інформаційних процесів. Це актуалізує проблему інформаційного забезпечення державного управління аграрним сектором.

Роль інформації в сучасних процесах управління досліджували у своїх працях зокрема І.В. Сергієнко, М.І. Долішній, О.П. Голобуцький, В.В. Ткачук, О.Б. Шевчук та ін.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану інформаційного забезпечення аграрного сектора економіки та визначення проблем організації управління інформаційними процесами в цій галузі. Об'єктом дослідження є процес управління аграрним сектором економіки України.

З'ясування основних проблем інформаційного забезпечення управління аграрним сектором зумовлює потребу поглибленого дослідження суті поняття "інформація в управлінні". Термін "інформація" має багато значень. Узагальнено у філософському значенні – інформація є відбите різноманіття об'єктивного світу, у прикладному – інформація – це дані, що є об'єктом перероблення. Інформація завжди пов'язана із проблемами прийняття рішень державного управління, надає змогу підприємству, органу влади адекватно реагувати на проблеми і знайти шляхи їх вирішення. Виходячи з цього, інформація – це пізнавальні дані про навколишній світ (об'єкти, явища, події, процеси і т. ін.), які зменшують наявний ступінь непевності, неповноти знань, відчужені від їхнього творця і що стали повідомленнями, котрі можна відтворювати шляхом передачі людьми усним, письмовим або іншим способом (за допомогою умовних сигналів, технічних засобів і т. ін.) [9, с. 87].

Зміст поняття "інформація в управлінні" полягає у використанні її в роботі керівників, спеціалістів і органів та суб'єктів аграрної сфери економіки як особливого ресурсу відповідно до місії і завдань аграрних підприємств.

Виходячи з принципів методології системного підходу, процеси проектування й здійснення управлінської діяльності взагалі неможливі без постійного одержання і використання інформації, яка має ґрунтуватися на належному інформаційному забезпеченні. Такої думки дотримується більшість сучасних науковців [8, с. 10].

У державному управлінні, яке використовує інформацію як важливий ресурс, на поглибленому рівні виникає взаємозв'язок соціально-економічних процесів і явищ. Економічна інформація – відображення суспільно-економічних відносин і процесів за допомогою цифр, фактів, відомостей та інших матеріалів. Це – органічна частина системи господарського механізму, оскільки вона забезпечує зв'язок між елементами та процесами відтворення [9, с. 87]. Державна система управління – це, образно кажучи, нервова система державного організму. Вона покликана управляти всім організмом, використовуючи інформацію, що надходить від сенсорних систем, аналізуючи її, приймаючи потрібні рішення на основі проведеного аналізу та передаючи управлінські команди системам організму. Повинен бути налагоджений ідеальний (без спотворення) інформаційний потік від різних субсистемних елементів державного механізму до місцевих, регіональних та державних систем управління. На основі постійно одержуваної інформації системами управління державного механізму повинен в автономному режимі здійснюватися їх аналіз з метою прийняття найоптимальнішого управлінського рішення.

Важливість проблеми вдосконалення інформаційного забезпечення аграрного сектора незаперечна. Реалізуються певні заходи, але є всі підстави стверджувати, що до завершення цього процесу ще далеко. У 1995 р. у Постанові Кабінету Міністрів України №916 поставлено завдання: "З метою вдосконалення існуючої системи з реформування цін, руху продукції, впливу різноманітних чинників на рівень виробництва і споживання продовольства створити при Міністерстві сільського господарства і продовольства Центр сільськогосподарської ринкової інформації". Однак належним чином і в повному обсязі це завдання не виконано. До вад системи інформаційного забезпечення аграрного сектора варто віднести відсталість технологій збирання, систематизації, оброблення і поширення інформаційних ресурсів, забезпечення оперативності. Погано налагоджений обмін інформацією з міжнародними і національними науковими та інформаційними організаціями і службами [2, с. 107].

Однак певні кроки на шляху вирішення основних проблем інформаційного забезпечення з метою подальшого практичного використання в аграрній економіці здійснюються. На Всеукраїнській науково-методичній конференції "Нові інформаційні технології в управління агропромисловим виробництвом" (квітень 2005 р.), присвяченій розбудові сучасної системи інформаційного забезпечення агропромислового комплексу, було рекомендовано Міністерству аграрної політики активізувати роботу з формування системи цінового моніторингу аграрного ринку, надати кошти на створення національних інформаційних фондів баз (банків) науково-технічної і ринкової інформації з питань сільського господарства, систем їх поширення. Але це завдання можна виконати лише за умови наявності достатніх коштів на модернізацію інформаційних аналітичних систем, забезпечення їх зв'язку з міжнародними інформаційними системами. Одним з основних положень, затверджених на конференції, було рекомендувати Кабінету Міністрів України передбачити в державних цільових програмах, спрямованих на розвиток сільського господарства та сільської місцевості, як обов'язкову частину розділ "Інформаційне забезпечення" [7].

Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 р. також зазначено потребу виділення окремим підпунктом розділу "Інформаційне забезпечення управління аграрним комплексом", де має бути відображено, зокрема:

1. Створення державної мережі інформаційно-маркетингових центрів з питань запровадження інформаційного обслуговування, проведення досліджень та забезпечення розвитку електронного ринку і новітньої системи державного планування шляхом складення галузевих та міжгалузевих балансів;
2. Створення на базі зазначених інформаційно-маркетингових центрів автоматизованої інформаційно-аналітичної системи моніторингу виконання показників соціально-економічного розвитку аграрного сектора;
3. Інвентаризацію електронних інформаційних ресурсів та створення інтегрованої інформаційно-довідкової (пошукової) мережі;
4. Утворення інформаційно-аналітичного центру [3, с. 28].

У розгляді інформаційного забезпечення управління аграрним сектором економіки значну увагу варто також приділити розвитку інфраструктури аграрного ринку, головне призначення якої полягає в забезпеченні надійності, прозорості й стабільності ринкового товарообміну.

Інфраструктура ринку на сучасному етапі – це передусім упорядкування системи аукціонної та біржової торгівлі, що дає змогу створити дієздатний оптовий аграрний ринок за принципом попиту і пропозиції; це також нова система укладання угод між сільськогосподарськими товаровиробниками і заготівельниками, переробними та іншими підприємствами, організаціями, юридичними і фізичними особами. На її основі складаються нові взаємовідносини, завдяки постійно діючим аукціонним, біржовим торгам.

Основні шляхи удосконалення ринкової інфраструктури в аграрному секторі визначено в Указі Президента України від 6 червня 2000 р. "Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку". Однак сучасний стан інформаційного забезпечення аграрної інфраструктури залишається незадовільним. Для багатьох сільськогосподарських товаровиробників є проблемою об'єднати свій товар у великі партії для продажу на біржі через відсутність об'єктивної та достовірної інформації про діючі агроторгові дома та обслуговуючі кооперативи, а також можливості зберігання вироблених товарів [10, с. 112]. Водночас варто врахувати, що аграрний сектор економіки характеризується особливим механізмом формування цін на агропромислову продукцію, відмінним від інших секторів національної економіки. Між ціною реалізації і собівартістю аграрної продукції дуже мала різниця. Умови конкуренції в сільському господарстві утримують ціни близько до собівартості продукції. У високоврожайні роки ціни на сільськогосподарську продукцію та сировину завжди нижчі, ніж у неврожайні. Підвищення і зниження цін на сільськогосподарську продукцію зумовлюють перекидання капіталу всередині галузі між окремими галузями. Базою для формування цін у сільському господарстві є конкуренція, попит і пропозиція на аграрній біржі. Тому Українська аграрна біржа повинна підтримувати єдину ін-

формаційну систему, яка функціонує через уніфіковані засоби і правила зв'язку, з концентрацією інформації безпосередньо від торгових домів і регіональних бірж і передаванням її у спеціалізовані представництва та (філії) й центральну аграрну біржу [4, с. 20].

Значення інформаційного забезпечення сільського господарства стає очевидним у контексті необхідності функціонування інформаційно-консультаційних (дорадчих) служб, які вже стали невід'ємним складником аграрного сектора практично всіх розвинених країн. Становлення інституту інформаційно-консультаційних служб в Україні є об'єктивною умовою для подальшого прогресивного розвитку аграрної економіки та стабілізації продовольчої безпеки країни.

Досвід розвинених країн засвідчує, що основною причиною формування консультаційних структур була криза сільськогосподарського виробництва, коли галузь виявляла неспроможність без державної підтримки перейти на істотно новий, ефективніший рівень розвитку. Нині в Україні доцільно спрямувати зусилля інформаційно-консультаційних служб на створення єдиної інформаційної системи, однак реалізувати це можна буде за умови, коли державні інформаційно-консультаційні служби з розвинутою системою телекомунікацій будуть успішно конкурувати з недержавними стосовно масштабів інформаційного сервісу. При цьому інформаційно-сервісні структури недержавних формувань тісно співпрацюватимуть з державною службою і цим самим доповнюватимуть і розвиватимуть інформаційну систему аграрного сектора [2, с. 108].

Найбільш оперативною і динамічною є система поширення ринкової інформації через комп'ютерну мережу Інтернет. У країнах з розвинутою ринковою економікою інформація про ціни та обсяги продажу регулярно надходить в Інтернет з бірж і оптових ринків усіх регіонів, вона безоплатно доступна всім зацікавленим суб'єктам.

Сьогодні особливо актуальними є дослідження технологій інформаційного забезпечення державного управління шляхом створення так званого електронного уряду [5, с. 82]. Електронний уряд є концепцією здійснення державного управління, притаманної інформаційному суспільству, що ґрунтується на можливостях інформаційно-телекомунікаційних технологій та цінностях громадянського суспільства, характеризується спрямованістю на потреби громадян, економічною ефективністю, відкритістю для громадського контролю та ініціативи. Урядова мережева інфраструктура, яка поєднуватиме можливості урядового Інтернету та урядового порталу має бути спрямована на досягнення трьох основних цілей: підвищення ефективності роботи управлінського апарату (впорядкування збирання податків, реєстрація інформації, документообіг), економічний розвиток (полегшення процедур, пов'язаних з виробництвом і торгівлею, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на міжнародному ринку), підвищення якості життя громадян (вдосконалення системи соціальних послуг, системи охорони здоров'я, надійніше убезпечення, збільшення можливостей для освіти, забезпечення ефективнішого захисту довкілля). На наш погляд, досягнення названих цілей

завдяки створенню електронного уряду істотно змінить на краще інформаційне забезпечення аграрної сфери економіки.

У сучасних умовах нестабільності розвитку аграрної економіки зростає роль державного управління цією сферою. Водночас ефективне державне управління неможливе без налагодженої системи збирання і опрацювання інформації на всіх рівнях. Проблема інформаційного забезпечення є надзвичайно важливою і потребує створення комплексної програми дій, яка повинна об'єднати всі нормативні акти, прийняті до цього моменту та заходи їх реалізації.

Література

1. Власенко О.П. Управління трансакційними витратами в агробізнесі: стан та перспективи // Наука і економіка. – 2008. – № 3(11). – С. 280-285.
2. Гринь Є.Л. Механізм вдосконалення інформаційно-консультаційного забезпечення розвитку агробізнесу // Економіка і держава. – 2008. – № 11. – С. 107-108.
3. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. // Економіка АПК. – 2007. – № 11. – С. 3-50.
4. Ільяшенко В.А. Структура продовольчого ринку України // Економіка і держава. – 2006. – № 8. – С. 19-22.
5. Коваль Р.А. Державне управління в інформаційному суспільстві: перспективи урядового урядування // Економіка і держава. – 2008. – № 4. – С. 81-83.
6. Мерзляк А.В., Чайка О.Г. Географічні трансформаційні системи як необхідний елемент державного управління в інформаційному суспільстві // Економіка і держава. – 2007. – № 2. – С. 60-63.
7. Національна Асоціація сільськогосподарських дорадчих служб. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.dorada.org.ua>.
8. Ткачук В.В. Роль керівника в регулюванні інформаційних потоків управлінського процесу // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 9-11.
9. Уманський Ю.В. Інформація як основа інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління // Економіка і держава. – 2007. – № 11. – С. 87-88.
10. Фостолович В.А., Бралатан В.П. Розвиток інфраструктури аграрного ринку // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 112-114.

УДК 336.27:338.43

Доц. Н.А. Гук, канд. екон. наук –
Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ

Розкрито сутність і зміст категорії "економічна безпека". На основі концепції державної регіональної політики визначено основні її складники, а також досліджено чинники впливу на формування економічної безпеки підприємництва.

Assoc. prof. N.A. Guk – Drogobych state pedagogic university named after Ivan Franko

Theoretical method for management of regions economic security

The essence and category content of "economical safety" is exposed. On the basis of conception of the state regional politics, its main components are determined, and also the facts of influence forming the economical safety of enterprise are researched.

Актуальність проблеми. На сьогодні в економічних, політичних, соціокультурних та інших аспектах розвитку України зростає роль регіонів. Цей процес виявляється у всеохоплюючому переході до децентралізації в